MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNALLE 7.3.2022

ASIA: Ukrainan sodan vaikutuksia Suomen huoltovarmuuteen ja siipikarjatuotannon kannattavuuteen

Toimenpide-ehdotukset dioissa 13-15

Hanna Hamina
Toiminnanjohtaja
Suomen Siipikarjaliitto ry
Puh. 050 573 0773

siipi.net

SIIPIKARJATUOTANTO SUOMESSA

Vuonna 2021

- Siipikarjanlihan tuotanto 147,2 miljoonaa kiloa; kulutus 157,5 miljoonaa kiloa
  - Kulutuksen kotimaisuusaste 86,1 %

- Kananmunien tuotanto 77,5 miljoonaa kiloa; kulutus 66,8 miljoonaa kiloa
  - Viennin osuus noin 18 % tuotannosta
  - Kulutuksen kotimaisuusaste 97,5 %

- Siipikarjatuotannon osuus kotimaisesta eläinproteiinituotannosta (pl. maito) oli ~46 %
- Eläinproteiinien kulutuksesta siipikarjanliha ja kananmunat kattoivat noin 46 %
- ➢ **Siipikarjan merkitys kotimaisessa ruokahuollossa on kasvanut merkittävästi**

SIIPIKARJATUOTANTO SUOMESSA

- Broilerin tuotantoketjussa alle 270 tilaa ja noin 12 miljoonaa teuraskasvatuspaikkaa
  - Etelä-Pohjanmaalla 4,3 milj.
  - Satakunnassa 3,9 milj.
  - Varsinais-Suomessa 2,6 milj.
  - Pirkanmaalla 1,2 milj.

- Kalkkunan kasvatuspaikkoja noin 250 tuhatta Etelä-Pohjanmaalla, Satakunnassa, Varsinais-Suomessa, Pohjanmaalla ja Etelä-Savossa

- Kananmunaketjussa noin 270 tilaa
- Munivia kanoja noin 4 miljoonaa
  - 66 % tuotannosta Varsinais-Suomessa

➢ Siipikarjatuotannon arvo lähes 300 milj. € vuodessa
➢ Alalle ei makseta tuotantoon sidottuja tukia. **Tulot tulevat markkinoilta – ei tuista**

SIIPIKARJAN RUOKINTA

- Perustuu kotimaisiin viljoihin, palko- ja öljykasveihin
- Rehujen kotimaisuusaste on yli 80 %
  - Merkittävin tuontiraaka-aine on soija, jonka osuus on noin 10 % kanojen rehuissa ja keskimäärin 15 % lihasiipikarjan rehuissa
  - Soijan päätuontimaat ovat Kanada, USA ja Ukraina
  - Tuonti oli noin 30 milj. kg vuonna 2021
- Vitamiinit, kivennäisaineet, synteettiset aminohapot, entsyymit sisältyvät ns. premixeihin, joita ostetaan eurooppalaisilta toimittajilta esimerkiksi Hollannista
  - Joidenkin rehuaineiden alkuperämaa on Kiina
- Luomuvalkuaista kuten luomusoijaa tuodaan mm. Intiasta ja Kiinasta

REHUJEN TUOTANTO

- Siipikarjarehujen tarve on tällä tuotannon tasolla noin 550 miljoonaa kiloa vuodessa
  - Vehnää noin 215 milj. kg
  - Kauraa noin 155 milj. kg
  - Ohraa noin 65 milj. kg
- Keskisadoilla laskettuna suomalaisen siipikarjan vuotuinen viljojen tarve voidaan kattaa noin 120 000 hehtaarin viljelyksillä

- Härkäpavulla ja herneellä voidaan korvata tuontivalkuaista
  - Siipikarjalle sopivia lajikkeita ei ole vielä tarpeeksi
  - Satovarmuus heikko
  - **Kylvöalat tulisi nelinkertaistaa**
- Kotimaista rypsiä tarvitaan myös siipikarjarehuihin

- Siipikarjanlanta käytetään viljelyssä lannoitteena

BIOPOLTTOAINEET JA TURVE

- Siipikarjatilat ovat investoineet merkittävästi uusiutuvilla biopolttoaineilla (kuten metsähake, puupelletit, olki ja kaurankuori) toimivaan energiantuotantoon
  - Polttoturvetta käytössä vähäisiä määriä
- Tiloilla myös omaa aurinko- ja tuulivoimatuotantoa

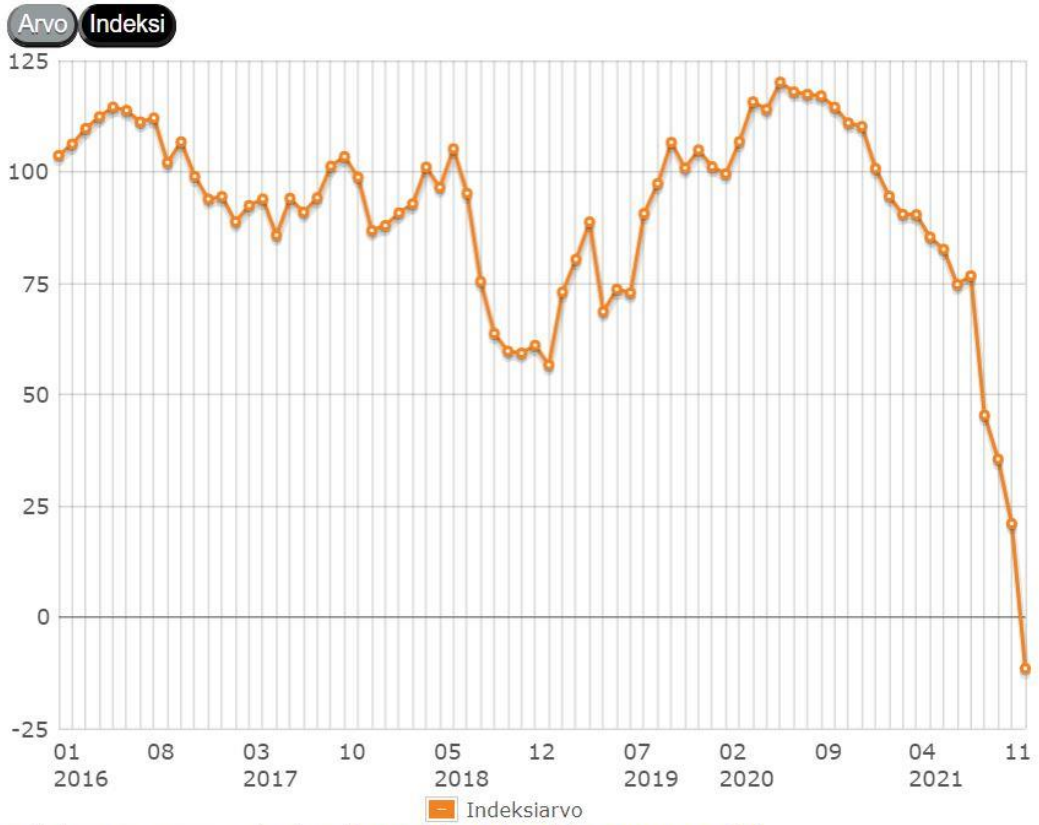
- Turvetta käytetään tuotantopolven broilertiloilla kuivikkeena sen hyvien kuivikeominaisuuksien takia
- Kalkkunatiloilla kuivikemateriaaleina käytössä pääasiassa kutteri sekä kutterin ja turpeen sekoitus
- Lattiakanaloissa käytetään kutteria

➢ Siipikarjatuotannossa käytetään vuosittain noin 150 000 kuutiota turvetta eli noin 15 % kuiviketurpeen kokonaiskäyttömäärästä Suomessa

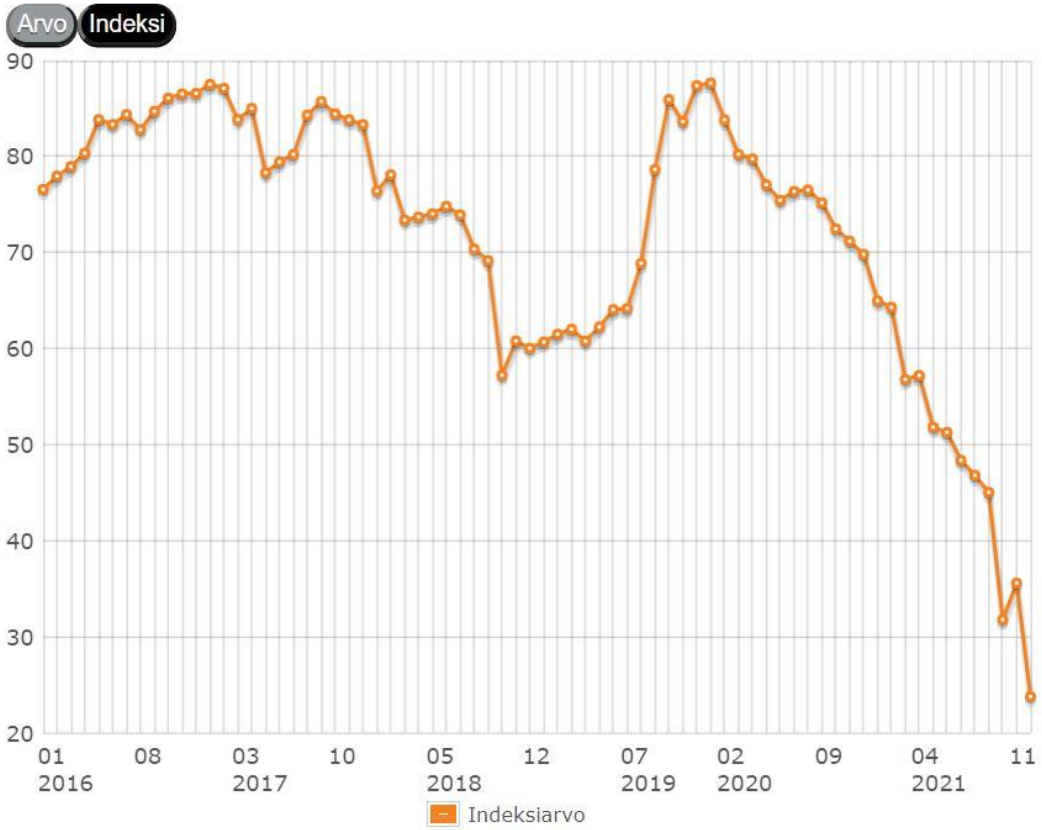
SIIPIKARJATUOTANNON KANNATTAVUUS 12/2021 SAAKKA

Kananmunatuotannon markkinamarginaali

Lähde: Luonnonvarakeskus (www.luke.fi/markkinamarginaalit).

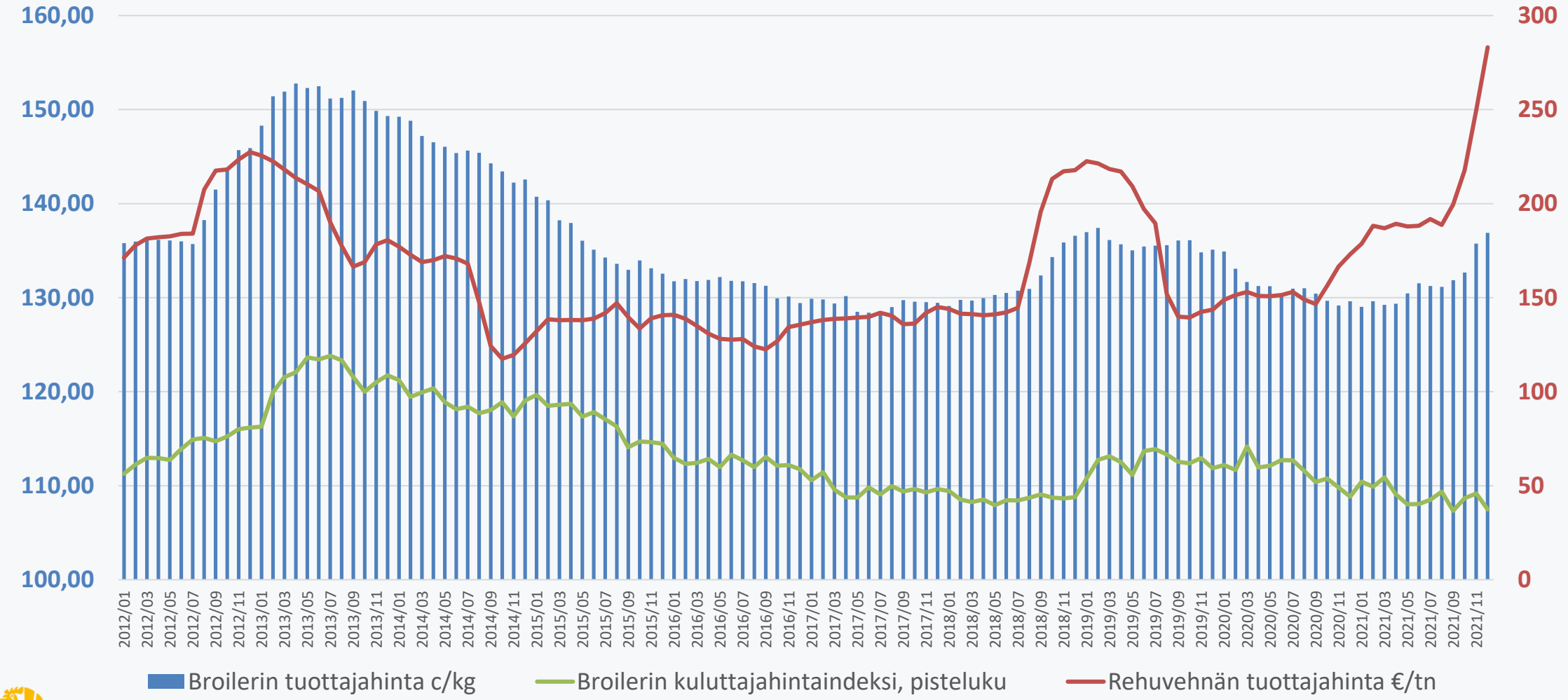
Broilerituotannon markkinamarginaali

Lähde: Luonnonvarakeskus (www.luke.fi/markkinamarginaalit).

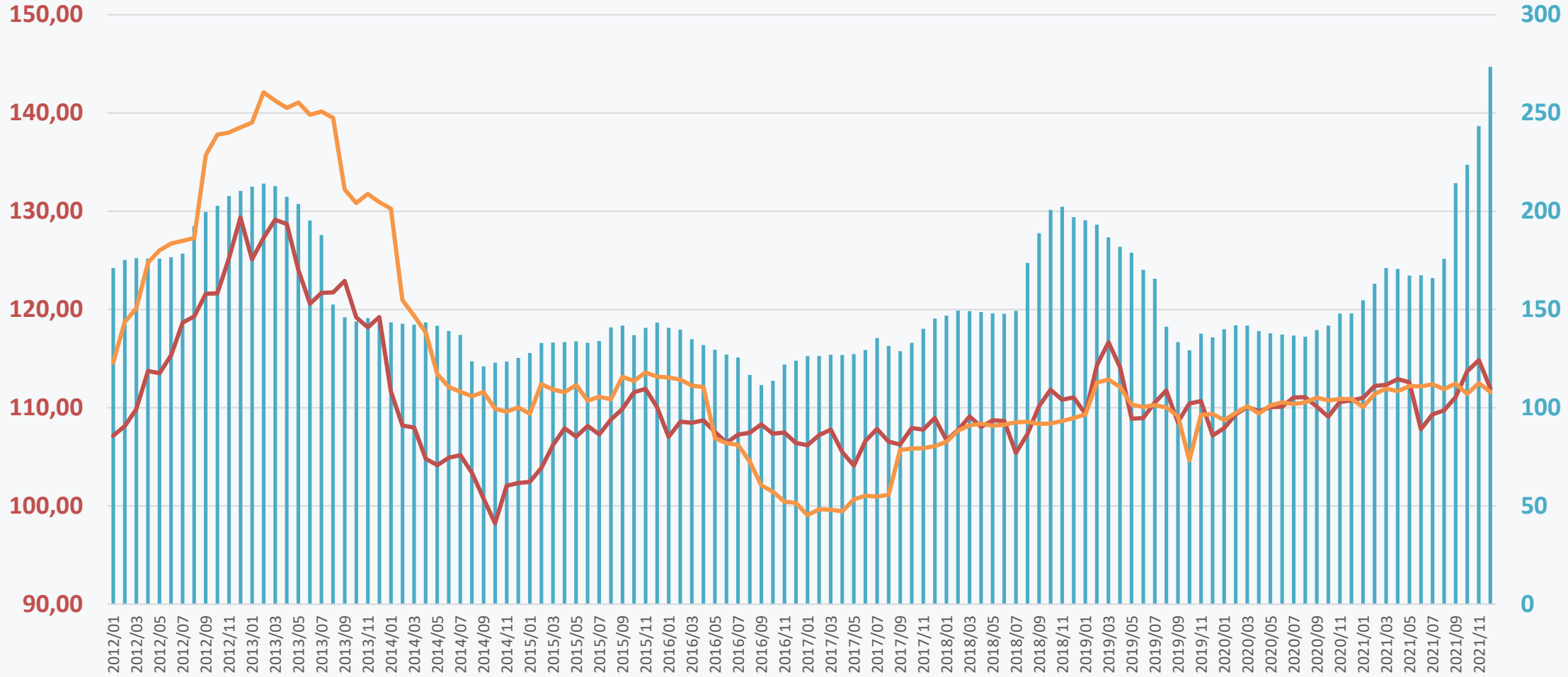
Alkuvuonna tuotantopanosten hinnat ovat jatkaneet nousemistaan.

BROILERIN JA REHUVEHNÄN TUOTTAJAHINTAKEHITYS VR. BROILERIN KULUTTAJAHINTAINDEKSI VUOSINA 2012-2021

Lähde: Luonnonvarakeskus ja Tilastokeskus

LATTIAMUNIEN JA REHUOHRAN TUOTTAJAHINNAT SEKÄ KANANMUNIEN KULUTTAJAHINTAINDEKSI VUOSINA 2012-2021

Lähde: Luonnonvarakeskus ja Tilastokeskus

KANNATTAVUUS JA KAUPAN VAHVA ASEMA

- Siipikarjatuottajat ovat taloudellisessa ahdingossa ruokinta- ja energiakustannusten rajun nousun takia
  - Rahat eivät riitä muuttuviin kuluihin, kuten Luken julkaisemat markkinamarginaalit osoittavat diassa 7
- Siipikarjan teollisten rehujen hinnat ovat nousseet vuodessa keskimäärin 35 – 40 %
- Viljojen hinnat ovat lähes kaksinkertaistuneet
  - Ruokinnan osuus jo noin 70 % muuttuvista kuluista
- Lisäksi sähkö, polttoöljyt, hakkeet, lannoitteet, rakennustarvikkeet, rahdit jne. ovat nousseet merkittävästi
- Tuottajahinnoista sopivat tuottajat ja jalostava teollisuus eli lihatalot ja pakkaamot
  - Tuottajien neuvotteluvoima on pieni
  - Osin tuottajat omistavat itse teollisuutta joko suoraan tai välillisesti osuuskuntien kautta
- Elintarvikealan yritykset neuvottelevat kaupan kanssa myytävistä määristä ja hinnoista käytännössä kolme kertaa vuodessa kaupan kolmeen eri valikoimajaksoon
  - Nyt neuvotellaan ns. syksyn valikoimajaksosta, joka on 09/2022 – 01/2023
  - Käytännössä sopimukset pitäisi lyödä lukkoon 5 kk ennen valikoimajakson alkua. Valikoimajakson pituus on 5 kk, joten hinnat tulisi sopia jopa 10 kuukauden päähän
- Valikoimajakson idea on kannatettava, sillä se tuo suunnitelmallisuutta tuotantomääriin ja ennustettavuutta myyntimääriin myös siipikarja-alan näkökulmasta
- Valikoimajakso on tähän saakka ollut sama kuin hintajakso. Hintoihin on saatava joustoa ja sopimuksiin neuvotteluvaraa.

SODAN VAIKUTUKSET

- Ukraina on merkittävä maatalousmaa, josta tuodaan EU:hun niin rehuraaka-aineita (vehnää, soijaa, maissia) kuin kananmunia ja siipikarjanlihaa
  - Ukrainan osuus EU:n tuonnista oli viime vuonna kananmunissa ~46 % ja broilerinlihassa ~20 %
- Sota pysäytti tuonnin sekä Ukrainasta että Venäjältä
  - Venäjä suuri lannoitteiden ja niiden raaka-aineiden sekä viljan toimittaja.
  - Lähes ½ Ukrainan viime vuoden viljasadosta jää toimittamatta
  - Tämän kevään kylvöt on jo menetetty, vaikka rauha tulisi saman tien
- Suomessa on viljat vähissä (Viljatase päivitetty 3.3.2022)
- Kuluvan vuoden kylvöennusteet osoittavat viljelijöiden kylvösuunnitelmien epävarmuuden johtuen kalliista tuotantopanoksista ja viime vuoden heikosta taloudellisesta tuloksesta. Viljelijät eivät pysty ottamaan taloudellista riskiä tässä tilanteessa.
- ➢ Sota ja sen aiheuttama epävarmuus markkinoilla sekä saatavuus-ongelmat nostavat tuotantopanosten hintoja ja sitä kautta ruuan hintoja. Tuotantomäärät voivat laskea.
  - ➢ Moni maa on nojannut ukrainalaiseen viljaan ja elintarvikkeisiin

HAASTEINA KANNATTAVUUS JA RUUAN RIITTÄVYYS

- Siipikarjarehujen hinnat nousevat entisestään. Viljojen lisäksi rehuaineet kallistuneet - aminohappojen hinnat jopa tuplaantuneet
- Seuraava kaupan valikoimajakso alkaa kesäkuussa. Onko teollisuus onnistunut neuvottelemaan korkeammat hinnat, joilla helpotettaisiin tuottajien taloustilannetta? Tuskin. Onko sopimuksiin saatu pykälä, joka avaa hintaneuvottelut? Ei varmastikaan kaikkiin sopimuksiin. Miten mahdollistetaan hintaneuvottelujen avaaminen jo kesän valikoimajaksolle tässä poikkeustilanteessa? Miten vastataan kaupan tarjouspyyntöihin syksyn valikoimajakson osalta?
- Viljavarastot vähissä osin huonon sadon osin viljojen runsaan viennin takia – vajaus yli 300 milj. kg
    - Ollaan vasta puolivälissä viime vuoden sadon käyttöä, sillä uutta kotimaista viljaa saadaan aikaisintaan elokuussa
    - Tuontihinnat korkeat – saatavuudessa suuria epävarmuuksia
- Miten motivoidaan suomalaiset viljelijät tuottamaan ruokaa tänä keväänä viherryttämisen ja maisemanhoidon sijaan?
- Riittääkö Suomessa lannoitteet? Onko viljelijöillä varaa ostaa niitä? Pystytäänkö luomaan työkaluja rahoituksen järjestämiseksi?

EHDOTUKSET 1-2

1) Viljelijöiden kannustaminen ruuan tuottamiseen. Keinoina esimerkiksi vuosien 2022 ja 2023
   - **kesantovelvoitteen poistaminen**
   - **tukivarojen siirto viherryttämisestä ruuan tuotantoon - erityisesti valkuaiskasvien tuotantoon**

Edellyttää nopeasti lannoitteiden ja kylvösiementen riittävyyden selvittämistä sekä taloudellisten välineiden rakentamista näiden tuotantopanosten hankintaan. Lisäksi arvioitava luomutuotteiden aito kysyntä ja tarjonta sekä tukien vaikutus luomutuotannon kannattavuuteen. Tarvittaessa siirrettävä luomu-tuotannon kasvutavoitteita yli poikkeusvuosien.

2) Lisää tutkimus- ja kehityspanoksia kotimaiseen **valkuaistuotantoon** kuten kasvilajikkeiden jalostukseen ja lihaluujauhon sekä hyönteisten rehukäyttöön. On selvitettävä myös uusia mahdollisia valkuaislähteitä, kuten nurmi.

EHDOTUKSET 3-4

3) **Kotimaisten energialähteiden käytön edistäminen**. Kun hakkeen ja puun tuonti Venäjältä loppuu, lisää se kotimaisen puun kysyntää. Siipikarjatilat joutuvat kilpailemaan polttoaineesta suurten lämpölaitoksen kanssa. Osana energiaratkaisua tulee tarkastella **turpeen käyttö** niin energiana kuin kuivikkeena.

4) Siipikarjanlannan hyödyntämisen lisääminen lannoitteena ja energiantuotannossa esimerkiksi **lannan luovutus- ja käyttötukien** avulla sekä **lannan prosessointimenetelmien** (kuivatus/pelletöinti/pilleröinti) yleistymistä tukemalla. Myös **biokaasutuotannon ja lannanpolton** edistäminen työlistalle.

EHDOTUKSET 5-7

5) Kaupan vahvan neuvotteluaseman suitsiminen tarvittaessa myös lainsäädännöllisin keinoin
   - **Tuotantopanosindeksien laatiminen** Tuotantosuuntakohtaisia indeksejä voisi hyödyntää osana hintaneuvotteluita.
   - Ajantasaisemman ja tarkemman alkutuotannon **taloustiedon kerääminen ja julkistaminen**, mikä tukee niin tuotannon kehittämistä kuin avaa markkinamekanismeja
6) **Kotimaisuusvaatimusten** nostaminen julkisissa hankinnoissa.
7) Jotta voidaan varmistaa Suomen osuus omasta ja maailman ruokatuotannosta, tarvitaan kaikkien osapuolten **sitoutumista** – myös hallinnon ja päättäjien. Jokaisen osapuolen on mietittävä ratkaisuja ja toteutettava niitä kannattavan ruokatuotannon mahdollistamiseksi ja huoltovarmuuden ylläpitämiseksi maassamme.

SUOMEN SIIPIKARJALIITTO RY - FINLANDS FJÄDERFÄFÖRBUND
HEIMOLINNANKATU 14
32200 LOIMAA
WWW.SIIPI.NET